šimtų metrų į P ir Š buvusios valstybinės sienos požymiai yra gerai išlikę.

Kitose projektuojamo dujotiekio trasos vietose archeologinių vertybių neaptikta, nors poroje vietų susidurta su jų požymių turinčiais išoriniais dariniais. Pavyzdžiui, Tenenio upės kairiajame krante, šile tarp Barvų ir Eidaičių kaimų yra išlikęs nemažas eroduotų žemyninių kopų, primenančių pilkapius, masyvas. Kai kurie dariniai yra tikslios apskritimo formos su palaidoto senojo dirvožemio sluoksniu pagrinde. Iš viso čia suskaičiuota apie 30 tokių darinių. Ateityje šioje vietovėje reikėtų atlikti platesnio masto archeologinius tyrimus.

Lašų kaime dujotiekio trasa suprojektuota 200 m į ŠR nuo esamų kaimo kapinių per aukštesnę žvyringą vietovę, jau dalinai nukastą eksploatuojant karjerą. Tikrinant, ar čia nebus ankstesnių laikų senkapio, kas dažnai pasitaiko vėlyvų kaimo kapinių aplinkoje, ištirtas 10 m^2 plotas, o paviršius papildomai žvalgytas metalo detektoriumi. Tyrimų metu nustatyta, kad ši vieta kapinynui nebuvo tinkama dėl aukšto gruntinių vandenų lygio.

Nuo suprojektuotos dujotiekio trasos artimiausi žinomi archeologijos paminklai yra **Dovilų piliakalnis** (Klaipėdos r., Dovilų sen.), esantis 750 m į PV nuo trasos, mažai žinomas **Ramučių senovės įtvirtinimas** (Šilutės r., Gardamo sen.) (žemės pylimas, juosiantis pailgą trapecinę aikštę), esantis už 1 km į Š nuo jos, ir už 1,5 km į V–PV esantis **Šilininkų kapinynas** (Šilutės r., Saugų sen.). Pastarasis kapinynas truputį tyrinėtas 1976 m. (žr. I. Vaškevičiūtė, Šilininkų (Klaipėdos raj.) senkapis, *Kraštotyra*, V., 1981, t. 12, p. 73–76), datuojamas II–III a. Dabartiniu metu iš jo imamas smėlis, tačiau žvalgymų metu kapų liekanų ar radinių neaptikta.

The field survey on the route of the planned Tauragė – Klaipėda gas line

In 2007 the KPIP surveyed the site of the route, about 105 km long, of the planned Tauragė – Klaipėda gas line (West Lithuania, Tauragė, Šilutė, and Klaipėda districts). 2 Stone Age find spots were discovered on the route. A retouched flint blade (Fig. 1) was found in a test pit excavated on the right bank of the Minija at Dovilai (Klaipėda district) and a large flint flake was found to the NE of Tauragė on the N shore of the lake at Stragutė. At Bartininkai and Didšiliai villages (Šilutė district, Gardamas and Šilutė elderates), the gas line route cuts across the former GDL – Prussian border, which was not externally manifested at this site (by the ditches and banks that survive elsewhere in the forests).

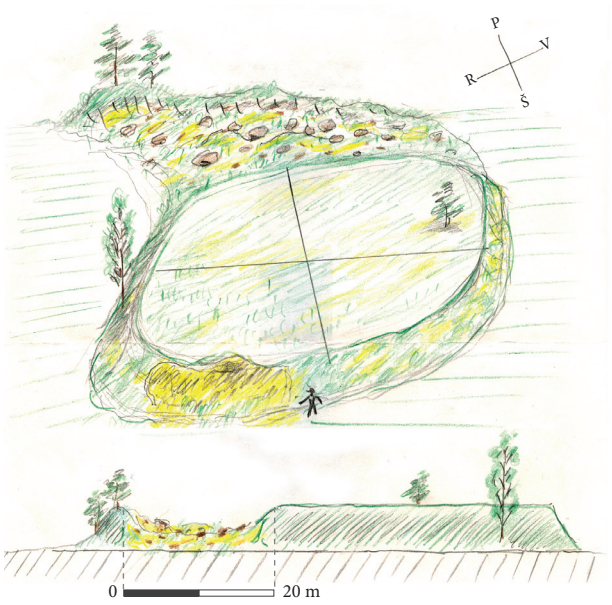
Vytautas Tamošiūnas,
Gintautas Zabiela

Gibišių piliakalnis

Archeologinėje literatūroje jau nuo XIX a. vidurio minimas Gibišių piliakalnis (Klaipėdos miestas). Šiandien tokio piliakalnio nėra, jo nežvalgė ir ankstesnės žvalgomosios ekspedicijos. Pagal turimus duomenis šis piliakalnis buvo įtrauktas į naujai aptiktų piliakalnių sąrašus kaip sunaikintas (G. Zabiela, *Lietuvos medinės pilys*, V., 1995, p. 228), tačiau neturint tikslesnių ir patikimesnių duomenų, vėlesniame „Lietuvos piliakalnių atlase“ jau neaprašytas. Tuo tarpu vienas šio straipsnio autorių (V. Tamošiūnas) šį piliakalnį gerai pamena. Tai buvo atskira kalva lygioje pievoje, truputį piečiau dabartinės Smiltelės upelio ištiesintos vagos. Anksčiau upelis tekėjo prie pat pilia-

1 pav. Gibišių piliakalnio vaizdas. V. Tamošiūno pieš.

Fig. 1. A view of the Gibišiai hill fort site. Drawing by Tamošiūnas.

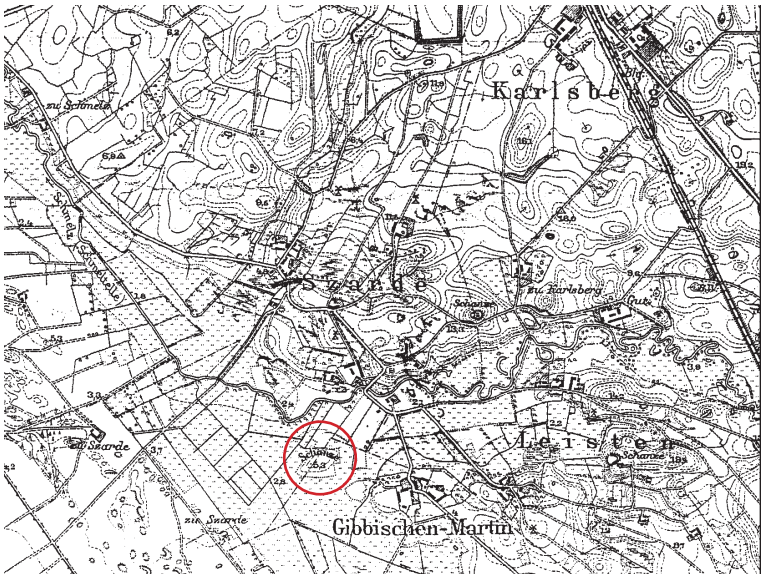

kalnio. Piliakalnis buvo įrengtas 2,5–3 m aukščio kalvoje stačiais šlaitais ir plokščiu viršumi. Jo aikštelė buvo ovalo formos, kiek pailga Š–P kryptimi, apie 70–80 m ilgio ir 60–70 m pločio. Jokių įtvirtinimų pėdsakų 1968–1972 m. laikotarpyje piliakalnyje jau nebuvo, tačiau iš P pusės tuo metu buvo apie 20 m pločio nukasimas, kuriame matėsi daug didokų akmenų. Į P nuo šio nukasimo dar buvo išlikusi siaura pakili ketera su ant jos augančia grupe pušaičių. Piliakalnio R šlaite augo kelių metrų aukščio lapuočių medeliai. Piliakalnio Š šlaitas buvo plikas, žvyringas (iš jo buvo kastas žvyras) (1 pav.).

Piliakalnis buvo sunaikintas (nukastas) 1972–1975 m. laikotarpiu tiesiant geležinkelio liniją link uosto, nors pačiam geležinkeliui ir nekliudė, buvo atsidūręs apie 100 m pločio ruože tarp geležinkelio linijos bei kelio. Dabar (pi-

2 pav. Gibišių piliakalnis XX a. pradžios žemėlapyje.

Fig. 2. The Gibišiai hill fort site in an early 20th-century map.

liakalnio vieta žvalgyta 2008 m. liepos 3 d.) jo vieta iš lygios aplinkos išsiskiria tik labiau smėlėtu gruntu (apie N55°09‘05.7“; E21°51‘27.6“).

Turima informacija apie Gibišių piliakalnį neleidžia abejoti jo buvimo faktu, tuo labiau, kad jis yra pažymėtas ir XX a. pradžios šių vietų žemėlapyje (2 pav.). Tačiau jį datuoti yra gana sudėtinga, nes galimi piliakalnio įtvirtinimai (nuo aukštumėlės iš P pusės) jau buvo sunaikinti iki XX a. 7 dešimtmečio, o į kultūrinio sluoksnio buvimo faktą nekreipta dėmesio. Gibišių piliakalnio atveju reikia pastebėti tik tą faktą, kad jis yra aiškiai susijęs su visu didžiuliu archeologijos paminklų kompleksu, kurį sudaro Žardės ir Laistų piliakalniai su papėdžių gyvenvietėmis, bent kelios (realiai viena didžiulė, tik įvairiu laikotarpiu apgyventa skirtingose dalyse, skiriamose gyventi netinkamų šlapių žemių) neįtvirtintos Žardės ir Bandužių gyvenvietės bei Bandužių ir Laistų kapinynai. Visumoje šis kompleksas datuojamas geležies amžiumi (nuo I tūkst. pr. Kr. iki XIII a.), tik pagal tyrinėjimus šiandien geriau pažįstama jo vėlyvoji dalis). Gibišių piliakalnis irgi bus buvęs iš to paties laikotarpio.

Neabejotini duomenys apie Gibišių piliakalnį rodo, kad dabartinio Klaipėdos miesto P pakraštyje yra buvęs Vakarų Lietuvoje labai retas 3 piliakalnių kompleksas, iš kurių vieno, deja, jau neliko.

The Gibišiai hill fort site

The Gibišiai hill fort site (the city of Klaipėda), which was destroyed in laying a railway during 1972–1975, has been mentioned in archaeological literature since the mid-19th century. It was created on a hill with steep, 2.5–3 m high slopes and a flat top that was about 70–80 m long and 60–70 m wide (Fig. 1). There is no information about the fortifications since the hill fort site had already been partially destroyed by the 1960s. The Gibišiai hill fort site is part of the large complex of archaeological sites along the river Smiltelė, which consists of the Žardė and Laistai hill fort sites, Iron Age settlements, and cemeteries (Fig. 2).

Vykintas Vaitkevičius

Neries ekspedicija

Minint 1857 m. grafo Konstantino Tiškevičiaus ekspedicijos Nerimi sukaktį, iš įvairių organizacijų ir institucijų atstovų, privačių asmenų sudaryta Koordinacinė taryba surengė Neries ekspediciją. Tarp jos dalyvių 2007 m. birželio 3–4 d. pėsčiomis keliavo, o birželio 5 d. – liepos 2 d. plaustu plaukė dešimt Lietuvos ir Baltarusijos mokslininkų (1 pav.), kurie atliko kompleksinius Neries ir jos pakrančių, tarp jų ir archeologinius, tyrinėjimus. Baltarusijoje jie apsiribojo žinomų archeologijos paminklų lankymu ir naujų vertybių paieška. Lietuvoje (Vilniaus, Širvintų, Kaišiadorių, Jonavos r. ir Elektrėnų sav.) taip pat buvo renkama visapusiška archeologinė informacija, o spėjami objektai šurfuojami. Kai kurie Neries pakrantėse esantys archeologiniai objektai žvalgyti ir ekspedicijai pasibaigus. Visi radiniai perduoti LNM.

Gunių (Jonavos r.) senovės gyvenvietė aptikta ant pirmos Neries dešiniojo kranto terasos, į Š nuo Kamajos ir Vėgelės santakos, į V nuo Dabravolskų sodybos. 0,5x0,5 m dydžio šurfo stratigrafija: apie 8–10 cm velėna, po ja – apie 45 cm juoda, vietomis pilka žemė (armuo) su pavieniais žiestos ir lipdytos keramikos fragmentais. Šiame sluoksnyje taip pat rasta titnago nuoskala, geležies šlako, patinuo-